ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

മഹർഷി വേദവ്യാസപ്രണീതം ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

# ॥ ദശമസ്കന്ധേ ഏകഷഷ്ടിതമോഽധ്യായഃ ॥

*This document has been prepared by*

*Sunder Kidāmbi*

*with the blessings of*

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

*His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam*

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

# ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

## ॥ ദശമസ്കന്ധേ ഏകഷഷ്ടിതമോഽധ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച
ഏകൈകശസ്താഃ കൃഷ്ണസ്യ പുത്രാൻ ദശ ദശാബലാഃ।
അജീജനന്നനവമാൻ പിതുഃ സർവാത്മസമ്പദാ ॥ **1** ॥

ഗൃഹാദനപഗം വീക്ഷ്യ രാജപുത്ര്യോഽച്യുതം സ്ഥിതം।
പ്രേഷ്ഠം ൻയമംസത സ്വം സ്വം ന തത്തത്ത്വവിദഃ സ്ത്രിയഃ ॥ **2** ॥

ചാർവബ്ജകോശവദനായതബാഹുനേത്ര -
സപ്രേമഹാസരസവീക്ഷിതവൽഗുജൽപൈഃ।
സമ്മോഹിതാ ഭഗവതോ ന മനോ വിജേതും
സ്വൈർവിഭ്രമൈഃ സമശകൻ വനിതാ വിഭൂമ്നഃ ॥ **3** ॥

സ്മായാവലോകലവദർശിതഭാവഹാരി -
ഭ്രൂമണ്ഡലപ്രഹിതസൗരതമന്ത്രശൗണ്ഡൈഃ।
പത്ന്യസ്തു ഷോഡശസഹസ്രമനംഗബാണൈ -
ർയസ്യേന്ദ്രിയം വിമഥിതും കരണൈർന ശേകുഃ ॥ **4** ॥

ഇത്ഥം രമാപതിമവാപ്യ പതിം സ്ത്രിയസ്താ
ബ്രഹ്മാദയോഽപി ന വിദുഃ പദവീം യദീയാം।
ഭേജുർമുദാവിരതമേധിതയാനുരാഗ -
ഹാസാവലോകനവസംഗമലാലസാദ്യം ॥ **5** ॥

പ്രത്യുദ്ഗമാസനവരാർഹണപാദശൗച -
താംബൂലവിശ്രമണവീജനഗന്ധമാൽയൈഃ।
കേശപ്രസാരശയനസ്നപനോപഹാർയൈ -
ർദാസീശതാ അപി വിഭോർവിദധുഃ സ്മ ദാസ്യം ॥ **6** ॥

താസാം യാ ദശപുത്രാണാം
കൃഷ്ണസ്ത്രീണാം പുരോദിതാഃ।
അഷ്ടൗ മഹിഷ്യസ്തത്പുത്രാൻ
പ്രദ്യുമ്നാദീൻ ഗൃണാമി തേ ॥ **7** ॥

ചാരുദേഷ്ണഃ സുദേഷ്ണശ്ച ചാരുദേഹശ്ച വീർയവാൻ।
സുചാരുശ്ചാരുഗുപ്തശ്ച ഭദ്രചാരുസ്തഥാപരഃ ॥ **8** ॥

ചാരുചന്ദ്രോ വിചാരുശ്ച ചാരുശ്ച ദശമോ ഹരേഃ।
പ്രദ്യുമ്നപ്രമുഖാ ജാതാ രുക്മിൺയാം നാവമാഃ പിതുഃ ॥ **9** ॥

ഭാനുഃ സുഭാനുഃ സ്വർഭാനുഃ പ്രഭാനുർഭാനുമാംസ്തഥാ।
ചന്ദ്രഭാനുർബൃഹദ്ഭാനുരതിഭാനുസ്തഥാഷ്ടമഃ ॥ **10** ॥

ശ്രീഭാനുഃ പ്രതിഭാനുശ്ച സത്യഭാമാത്മജാ ദശ।
സാംബഃ സുമിത്രഃ പുരുജിച്ഛതജിച്ച സഹസ്രജിത് ॥ **11** ॥

വിജയശ്ചിത്രകേതുശ്ച വസുമാൻ ദ്രവിഡഃ ക്രതുഃ।
ജാംബവത്യാഃ സുതാ ഹ്യേതേ സാംബാദ്യാഃ പിതൃസമ്മതാഃ ॥ **12** ॥

വീരശ്ചന്ദ്രോഽശ്വസേനശ്ച ചിത്രഗുർവേഗവാൻ വൃഷഃ।
ആമഃ ശങ്കുർവസുഃ ശ്രീമാൻ കുന്തിർനാഗ്നജിതേഃ സുതാഃ ॥ **13** ॥

ശ്രുതഃ കവിർവൃഷോ വീരഃ സുബാഹുർഭദ്ര ഏകലഃ।
ശാന്തിർദർശഃ പൂർണമാസഃ കാലിന്ദ്യാഃ സോമകോഽവരഃ ॥ **14** ॥

പ്രഘോഷോ ഗാത്രവാൻസിംഹോ ബലഃ പ്രബല ഊർധ്വഗഃ।
മാദ്ര്യാഃ പുത്രാ മഹാശക്തിഃ സഹ ഓജോഽപരാജിതഃ ॥ **15** ॥

വൃകോ ഹർഷോഽനിലോ ഗൃധ്രോ വർധനോഽന്നാദ ഏവ ച।
മഹാശഃ പാവനോ വഹ്നിർമിത്രവിന്ദാത്മജാഃ ക്ഷുധിഃ ॥ **16** ॥

സംഗ്രാമജിദ് ബൃഹത്സേനഃ ശൂരഃ പ്രഹരണോഽരിജിത്।
ജയഃ സുഭദ്രോ ഭദ്രായാ വാമ ആയുശ്ച സത്യകഃ ॥ **17** ॥

ദീപ്തിമാംസ്താമ്രതപ്താദ്യാ രോഹിണ്യാസ്തനയാ ഹരേഃ।
പ്രദ്യുമ്നാച്ചാനിരുദ്ധോഽഭൂദ്രുക്മവത്യാം മഹാബലഃ ॥ **18** ॥

പുത്ര്യാം തു രുക്മിണോ രാജൻ നാമ്നാ ഭോജകടേ പുരേ।
ഏതേഷാം പുത്രപൗത്രാശ്ച ബഭൂവുഃ കോടിശോ നൃപ।
മാതരഃ കൃഷ്ണജാതാനാം സഹസ്രാണി ച ഷോഡശ ॥ **19** ॥

രാജോവാച

കഥം രുക്മ്യരിപുത്രായ പ്രാദാദ് ദുഹിതരം യുധി।
കൃഷ്ണേന പരിഭൂതസ്തം ഹന്തും രന്ധ്രം പ്രതീക്ഷതേ।
ഏതദാഖ്യാഹി മേ വിദ്വൻ ദ്വിഷോർവൈവാഹികം
മിഥഃ ॥ **20** ॥

അനാഗതമതീതം ച വർതമാനമതീന്ദ്രിയം।
വിപ്രകൃഷ്ടം വ്യവഹിതം സമ്യക് പശ്യന്തി യോഗിനഃ ॥ **21** ॥

ശ്രീശുക ഉവാച
വൃതഃ സ്വയംവരേ സാക്ഷാദനംഗോഽംഗയുതസ്തയാ।
രാജ്ഞഃ സമേതാൻ നിർജിത്യ ജഹാരൈകരഥോ യുധി ॥ **22** ॥

യദ്യപ്യനുസ്മരൻ വൈരം രുക്മീ കൃഷ്ണാവമാനിതഃ।
വ്യതരദ് ഭാഗിനേയായ സുതാം കുർവൻ സ്വസുഃ പ്രിയം ॥ **23** ॥

രുക്മിൺയാസ്തനയാം രാജൻ കൃതവർമസുതോ ബലീ।
ഉപയേമേ വിശാലാക്ഷീം കൻയാം ചാരുമതീം കില ॥ **24** ॥

ദൗഹിത്രായാനിരുദ്ധായ പൗത്രീം രുക്മ്യദദാദ്ധരേഃ।
രോചനാം ബദ്ധവൈരോഽപി സ്വസുഃ പ്രിയചികീർഷയാ।
ജാനന്നധർമം തദ് യൗനം സ്നേഹപാശാനുബന്ധനഃ ॥ **25** ॥

തസ്മിന്നഭ്യുദയേ രാജൻ രുക്മിണീ രാമകേശവൗ।
പുരം ഭോജകടം ജഗ്മുഃ സാംബപ്രദ്യുമ്നകാദയഃ ॥ **26** ॥

തസ്മിൻ നിവൃത്ത ഉദ്വാഹേ കാലിംഗപ്രമുഖാ നൃപാഃ।
ദൃപ്താസ്തേ രുക്മിണം പ്രോചുർബലമക്ഷൈർവിനിർജയ ॥ **27** ॥

അനക്ഷജ്ഞോ ഹ്യയം രാജന്നപി തദ്വ്യസനം മഹത്।
ഇത്യുക്തോ ബലമാഹൂയ തേനാക്ഷൈ രുക്മ്യദീവ്യത ॥ **28** ॥

ശതം സഹസ്രമയുതം രാമസ്തത്രാദദേ പണം।
തം തു രുക്മ്യജയത്തത്ര കാലിംഗഃ പ്രാഹസദ് ബലം।
ദന്താൻ സന്ദർശയന്നുച്ചൈർനാമൃഷ്യത്തദ്ധലായുധഃ ॥ **29** ॥

തതോ ലക്ഷം രുക്മ്യഗൃഹ്ണാദ് ഗ്ലഹം തത്രാജയദ് ബലഃ।
ജിതവാനഹമിത്യാഹ രുക്മീ കൈതവമാശ്രിതഃ ॥ **30** ॥

മൻയുനാ ക്ഷുഭിതഃ ശ്രീമാൻ സമുദ്ര ഇവ പർവണി।
ജാത്യാരുണാക്ഷോഽതിരുഷാ ൻയർബുദം ഗ്ലഹമാദദേ ॥ **31** ॥

തം ചാപി ജിതവാൻ രാമോ ധർമേണച്ഛലമാശ്രിതഃ।
രുക്മീ ജിതം മയാത്രേമേ വദന്തു പ്രാശ്നികാ ഇതി ॥ **32** ॥

തദാബ്രവീന്നഭോവാണീ ബലേനൈവ ജിതോ ഗ്ലഹഃ।
ധർമതോ വചനേനൈവ രുക്മീ വദതി വൈ മൃഷാ ॥ **33** ॥

താമനാദൃത്യ വൈദർഭോ ദുഷ്ടരാജൻയചോദിതഃ।
സങ്കർഷണം പരിഹസൻ ബഭാഷേ കാലചോദിതഃ ॥ **34** ॥

നൈവാക്ഷകോവിദാ യൂയം ഗോപാലാ വനഗോചരാഃ।
അക്ഷൈർദീവ്യന്തി രാജാനോ ബാണൈശ്ച ന ഭവാദൃശാഃ ॥ **35** ॥

രുക്മിണൈവമധിക്ഷിപ്തോ രാജഭിശ്ചോപഹാസിതഃ।
ക്രുദ്ധഃ പരിഘമുദ്യമ്യ ജഘ്നേ തം നൃമ്ണസംസദി ॥ **36** ॥

കലിംഗരാജം തരസാ ഗൃഹീത്വാ ദശമേ പദേ।
ദന്താനപാതയത് ക്രുദ്ധോ യോഽഹസദ് വിവൃതൈർദ്വിജൈഃ ॥ **37** ॥

അന്യേ നിർഭിന്നബാഹൂരുശിരസോ രുധിരോക്ഷിതാഃ।
രാജാനോ ദുദ്രുവുർഭീതാ ബലേന പരിഘാർദിതാഃ ॥ **38** ॥

നിഹതേ രുക്മിണി ശ്യാലേ നാബ്രവീത് സാധ്വസാധു വാ।
രുക്മിണീബലയോ രാജൻ സ്നേഹഭംഗഭയാദ്ധരിഃ ॥ **39** ॥

തതോഽനിരുദ്ധം സഹ സൂര്യയാ വരം
രഥം സമാരോപ്യ യയുഃ കുശസ്ഥലീം।
രാമാദയോ ഭോജകടാദ് ദശാർഹാഃ
സിദ്ധാഖിലാർഥാ മധുസൂദനാശ്രയാഃ ॥ **40** ॥

॥ ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം
സംഹിതായാം ദശമസ്കന്ധേ ഉത്തരാർധേ അനിരുദ്ധവിവാഹേ
രുക്മിവധോ നാമ ഏകഷഷ്ടിതമോഽധ്യായഃ ॥